

MAANDELIJKS

Tijdschrift

VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XX (juni 1970) N° 6

Tijdschrift: MOORS E., Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Bijdrage: Beschermend lid: minimum 225 fr. te storten aan
Lid: 175 fr.

LE MAIRE, P., 53 de Broquevillelaan, Brussel 15 of
op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
via de Afdelingen

Nederlandse leden: briefwisseling aan MOORS, E.,
Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Dit blad bevat in bijlage 8 bladzijden publiciteit van leden en katalogus

TERUGBLIK OP DE GESCHIEDENIS EN DE NUMISMATIEK VAN DE JODEN

Wanneer de joden in het jaar 536 vóór J.C. terugkeerden uit de slavernij van Babylonië⁽¹⁾ dan had hun nieuwe communiteit, aldus Theodoor Reinach⁽²⁾, niet voldoende handelsactiviteit noch de noodzakelijke politieke onafhankelijkheid om met de aanmaak van munten te kunnen beginnen. Te dien tijde waren er weliswaar te Jerusalem munten in omloop doch deze stamden uit het perzische keizerrijk, waaraan ze cijnsplichtig waren. Het betrof hier gouden en zilveren munten met de beeldenaar van Darius (dariken).

(1) Naboechodonosor II, koning van Babylonië, die reeds twee maal Jerusalem ingenomen had maakte er zich, onder koning Sedecias (605), voor de derde maal meester van. Hij vernietigde de stad en de tempel, voerde de joden weg in gevangenschap en verspreidde ze in zijn uitgebreide staten. Zij verbleven er gedurende 70 jaar totdat Cyrus, die zich van Babylonië meester had gemaakt, hen de vrijheid schonk en hen toestond naar hun vaderland terug te keren en hun tempel herop te bouwen.

(2) *Les monnaies juives*, Paris 1888, blz. 11.

Eertijds onderworpen aan de Perziërs, dan ondergeschikt aan de Macedoniërs werden hun dynastieën vervolgens geboren uit de ver-snijpering van het keizerrijk van Alexander. Ongetwijfeld bedien-den ze zich steeds van munten, maar dan van griekse, o.a. gouden staters van Alexandrië en zilveren drachmen, didrachmen en tetra-drachmen van Ptolemeus en Séleucos.

Samengevat, niettegenstaande de passussen uit de Talmud en de bijbelse teksten waaraan een interpretatie diende te worden gege-ven, die nochtans een bedrieglijke schijn kon verwekken, hadden de Joden, zolang ze onder vreemd juk onderworpen waren, geen munten die de hunne waren.

Ingevolge de gruwelijke kwellingen die ze vanwege de Séleuciden te doorstaan hadden, kwamen ze in 169 in opstand en onder aanvoe-ring van Matathias en diens zonen, bijgenaamd de Maccabeërs, werd deze strijd in hun voordeel beslecht.

Vanaf 142 vóór J.C. werd de onafhankelijkheid van Judea in zekere zin erkend door Démétrius II van Syrië en later door diens broeder Antiochus Sidétes. Als beloning voor bewezen diensten kregen de Maccabeërs het voorrecht hun souverain gezag, dat ze aanvankelijk uitoefenden onder de titel van opperpriester en later als koning, in hun familie te doen bestendigen.

Politieke onafhankelijkheid en autonoom muntrecht waren, in de oudheid, twee onscheidbare zaken. Ook verleenden de eerste vrij-stellingsbrieven van de syrische koningen aan Simon Maccabee, aan de Joden het recht van munten te slaan ⁽³⁾.

Overeenkomstig met de Mozaïsche traditie, vertonen de joodse munttypen slechts ongebeelde voorwerpen.

De munten, toegeschreven aan Simon Maccabee ⁽⁴⁾ hebben als beeldenaar een schaal en het inschrift Shekel Israël (sikkel van Israel) en vertonen op de keerzijde een lelieplant met drie bloemen en het inschrift: Jerushalem Kedoshah (Jerusalem heilige stad).

Verscheidene prinsen van het Asmoneense ras, zoals Simon, die van hun recht op muntaanmaak gebruik maakten, hadden hem reeds opgevolgd wanneer de Romeinen, gebruik makend van de rivaliteit tussen Hycran II en Aristobule II zich gewelddadig be-moedden met de aangelegenheden van het joodse volk. Later ont-troonden ze Antigonus, die trouwens op last van Marcus Antonius terechtgesteld werd. Deze prins, die de dynastie der Asmoneërs in het jaar 37 van onze tijdrekening afsloot, had als opvolger een vreem-de koning, Herodes de Idumeër genaamd. Deze was de joden op-gedrongen door de Romeinen, wegens de goede diensten die hij hen bewezen had. Na Herodes, onder wiens bewind de geboorte van

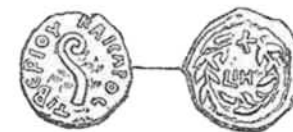
(3) REINACH, voornoemd werk blz. 20.

(4) M. Reinach schrijft ze toe aan de revolutie der Joden onder Nero

Christus plaats vond, werd het koninkrijk gedeeld in 4 tetrachen en onder zijn kinderen verdeeld.

Inmiddels hadden de Romeinen besloten zo vlug en zo grondig mogelijk hun heerschappij in Judea uit te oefenen. Met dit doel zonden ze er procuratoren heen. Deze waren belast met het bestuur van het land en hadden het recht kleine koperen munten te slaan met de nabootsing der asmoneense en indumeense prinsen.

Ik vond het interessant hierbij een afbeelding te tonen van deze muntsoort, toebehorend aan een beroemd procurator, Pontius Pi-latus en geslagen in het jaar van de Passie ⁽⁵⁾.

Maar de afpersingen door deze vreemde gouverneurs lokten ver-scheidene oproeren uit. Het was in het jaar 65 na J.C., dat Vespasianus de opdracht kreeg de opstand te onderdrukken. Hij overviel Judea, begon het vermaarde beleg van Jerusalem en liet aan zijn zoon Titus de gelegenheid het verder te plunderen. Na vier en half jaar revolutie en na een hardnekkige weerstand tegenover de over-weldiger werd de stad stormerderhand ingenomen (70 n. J.C.) en de tempel werd de prooi der vlammen.

Er was niet alleen geen sprake meer van joodse onafhankelijkheid, maar geheel Palestina werd een romeinse provincie die door het tiende legioen bezet werd.

De romeinen hielden eraan deze overwinning te vereeuwigen door ze op hun munten uit te beelden, getuige hiervan het hierna afge-beelde groot bronzen stuk met de beeldenaar van keizer Titus. De

(5) Buiten deze bronzen stukken waren er in Judea keizerlijke denieren met de beeldenaar van Tiberius in omloop. Het was voor dertig dezer denieren dat Jezus door Judas Iscariot aan de priesters uitgeleverd werd.

keerzijde toont ons een treurende Judea, gezeten aan de voet van een palmboom met daartegenover een joods krijgsgevangene (6).

Nadat Jerusalem later terug bevolkt was brak er evenwel een nieuwe opstand uit, geleid door de bedrieger Bar Cochba.

Keizer Hadrianus koelde zijn wraak door de stad volledig te laten vernielen. Deze laatste jodenopstand werd in de kiem gesmoord nadat Hadrianus in 135 meer dan 5000 joden liet vermoorden en de rest der bevolking naar verschillende Europese gebieden deed verbannen.

Met deze gebeurtenis eindigde de geschiedenis van de nationaliteit van een volk dat van dan af geen regering noch vaderland meer bezat en dat midden de andere volkeren, verspreid over de gehele aarde zich handhaafde en doorlopend de meest verscheidene lottwisselingen meemaakte.

Evenwel, ofschoon vermengd levend midden andere volkeren en niettegenstaande een lange reeks hindernissen zijn de joden, men moet hen dit recht laten wedervaren, trouw gebleven aan de godsdienst hunner voorvaderen en bewaarden ze, door de eeuwen heen, bepaalde eenzelveigheidssteken waardoor ze zich steeds herkenden.

Onder deze tekens moet de medaille n° 3, waarvan er variëteiten uit de xvii^e en xviii^e eeuw bestaan, gerangschikt worden. Ik heb alle redenen om dit te geloven omdat dit stuk de moderne joden de oude sikkels van Simon Maccabee, waarmee hun voorzaten de belasting voor de tempel van Jerusalem (7) dienden te betalen, terug voor de geest roept.

Vertaling : L. VAN LAEKEN.

DE STUDIE VAN HUN MUNTEN OPENBAART HET WARE GELAAT VAN DE GALLIËRS

Wat leerden we over « onze voorouders, de Galliërs? ». Enkele plaatjes uit Epinal : « De Galliërs bewoonden bosrijke streken. Zij waren groot, blond en dapper maar praatziek en tuchteloos. Hun haar was lang getooid, ze droegen een afhangende snor en leefden in hutten op open bosplekken. De druïden sneden de marentak van de gewijde eiken. De heldendaden van Vercingétorix doen weliswaar de franse harten van edele fierheid beven maar tenslotte

(6) Dezelfde gebeurtenis is afgebeeld op munten met de beelden van Vespasianus en van Domitianus.

(7) Ik zal slechts ten titel van inlichting de mening geven die over deze stukken gevormd werden van de opzettelijk valse stukken of van de godvruchtige medailles van het heilige graf van Görlitz.

worden ze terug redelijk, zoals dit ook gebeurde met Julius Caesar : buiten de zegevierende beschaving, geen vooruitzicht, geen verontschuldiging en vooral geen andere beschaving mogelijk. We zullen deze al te simplistische beschouwing, dit beeld van een ruige langharige Galliër moeten laten varen. Dat we er ons van bewust zijn : het beeld dat ervoor in de plaats komt zal er niet minder aantrekkelijk om zijn. Het zal rijker zijn, meer perspectieven openen en meer geheimen ontsluit. Integendeel, dit nieuwe beeld zal ons nog meer aangrijpen.

Het is treffend om vast te stellen : daar waar we zelve niet veel over de Galliërs weten, praktisch voor ons onbekend waren en in de duisternis van de barbaarsheid werden gelaten, genoten ze integendeel bij de Romeinen een hoge achting.

Was het niet op het zo belangrijke gebied van de landbouw dat de Galliërs hen een voorname stap voorwaarts brachten? Inderdaad, de ploeg was afkomstig uit Gallië. Dit landbouwwerktuig was veel doeltreffender dan het soort ploeg dat in het middellandse zeegebied in gebruik was. De Romeinen, grote wijnliefhebbers als ze waren en die tot dan toe dit kostbare vocht vervoerden in ongemakkelijke breekbare kruiken, moeten zeker geestdriftig geweest zijn bij het zien van die prachtige gallische verwezenlijking : het houten wijnvat. En tenslotte was het nogmaals Gallië dat voor het eerst dit nuttige en onmisbare produkt vervaardigde nl. de zeep!

Ja, de Romeinen hadden redenen genoeg om de techniek en de vindingrijkheid van de Galliërs te waarderen. Verre van zich te scharen aan de zijde van de veroveraars, spelden onze voorouders hen de les op velerlei gebied en leerden ze hen nieuwe werkmethoden.

Dit gold ook voor activiteiten op het vlak van de kunst waarin de Romeinen nochtans, verrijkt door de Griekse erfenis, als meesters werden beschouwd. Dit was eveneens waar voor wat het aardewerk betreft. Nabij Millau, op het gehucht « La Graufesenque » hebben grote hoeveelheden blootgelegd puin ons aangetoond dat aldaar reeds sinds de eerste eeuw onzer jaartelling een reeks pottenbakkerijen, uitgestrekt over 1 km lengte, bedrijvig waren. De fabriektiemerken van de pottenbakkers uit Graufesenque werden op ontelbare stukken in Italië, Groot Bretagne en Duitsland teruggevonden. Over Narbonne, door de Rhônevallei en over Lyon geraakten de vazen,

schalen en kopjes in de grote havens van de Middellandse zee. In Pompeï groef men zelfs een kist op die nog lampen en kommen bevatten die uit Graufesenque afkomstig waren: de fameuze ramp van het jaar 79 had het uitpakken van deze kist belet.

Later werden de oude pottenbakkers (van het huidige Aveyron) die de befaamde italiaanse ceramisten van Arezzo onttroond hadden op hun beurt beconcurrereerd door andere ateliers die zich echter ook in Gallië bevonden.

Tussen het einde van de Romeinse verovering en deze triomf van de gallische industrie was nauwelijks meer dan een eeuw gelegen. Om zo snel deze produkten in zulke grote hoeveelheid op de markten van het keizerrijk te kunnen werpen, mag men er van overtuigd zijn dat de gallische kunstenaars alle knepen van het vak kenden. Alle opgravingen in de vier windstreken van Frankrijk uitgevoerd, bevestigden dit op overtuigende wijze. Of het in het Noorden was, in Bourgondië of in Provence, overal vonden er wonderbare archeologische ontdekkingen plaats.

Het gebeurt trouwens nog ieder jaar en onze miskende voorouders krijgen mettertijd een nieuw aangezicht. De Galliërs ontpopten zich meer en meer als een volk dat rijker en complexer was dan we het ooit durven denken hadden.

Men herinnert zich nog de schat van Vix, deze fabelachtige grafstede die einde januari 1953 ontdekt werd aan de boorden van de bovenloop van de Seine, in de streek tussen Seine en Soâne, de « draaischijf » van Gallië die steeds een vooraanstaande rol in de ruilhandel speelde.

Ofschoon het publiek bijna uitsluitend oog had voor de reusachtige bronzen vaas, ongetwijfeld het meesterstuk uit deze schat en die onbetwistbaar uit het middellandse zeegebied afkomstig is, bevonden er zich nochtans veel andere voorwerpen in deze graftombe waarvan de meesten niet ingevoerd waren.

Henri-Paul Eydoux schreef in zijn werk *Monuments et Trésors de la Gaule*: « De verscheidenheid van de doodsjuwelen en de in het graf aanwezige inboedel zijn sprekend. De meest verscheidene werkhuisen droegen er het hunne toe bij. Maar de plaatselijke kunstenaars bleven niet in gebreke. Zij vervaardigden de lijkkoets en de prachtige bronzen deksels, die de wielnaven beschermden, waren ook

van hun hand. Dit opent niet te vermoeden horizonten op het stuk der beschaving van dit gallische volk dat leefde in de 6de eeuw vóór onze tijdrekening, een tijdperk dat als « barbaars » bestempeld werd maar dat buitengewone gekunsteldheden van beschaving vertoont.

Elders, waar hij het over de lijkkoets heeft en waarvan er slechts luttel scherven restten: « Maar de meest interessante stukken, de meest buitengewone die gaaf bleven, zijn de bronzen schalen die de naven geheel bekleedden en die met een schijf volledig gemaakt, met een pin bevestigd en alzo een wielkap vormden. Ieder van deze bekledingen was samengesteld uit acht afzonderlijke stukken die in mekaar pasten. Men staat in bewondering voor zoveel kennis en handigheid van deze kunstenaar die dit kunstwerk schiep. Het is werkelijk een uitgesproken meesterwerk in dit tijdperk van deze ambachtsslieden.»

Bij de meesterwerken, vervaardigd door gallische kunstenaars kan men deze voegen die uit verre vreemde gebieden aangevoerd werden: de enorme bronzen vaas die op een buitengewoon mooie wijze bewerkt en die uit de omstreken van Griekenland afkomstig is. Verder een diadeem uit 24 karaat goud, zo fijn en sober gesmeed en die waarschijnlijk diep uit Scytië stamt, uit de vlakten gelegen ten Noorden van de Zwarte zee. Brengen we al deze meesterwerken tesamen en trachten we ons het leven in te beelden, de smaken te doorgronden van deze in lijkwaad gewikkelde dame, temidden van de kunstwerken waarmede zij leefde. In staat zoveel schoonheid te waarderen lijkt ze ons zonderling naderbij, deze keltische prinses. En lijkt haar volk ons alsdan niet bijzonder ontwikkeld? Ziedaar waar de Galliërs, of zeggen we veeleer de Kelten, stonden vier en half eeuw vóór Julius Caesar...

Verscheidene andere opgravingsterreinen brachten gelijkaardige verrassingen aan het licht. Tussen de gallo-romeinse instellingen kon men nog overblijfselen vinden van oudere instellingen waar ingewikkelde technieken in zwang waren. In het bijzonder voor wat de hout- en metaalbewerking betreft hadden de Kelten van niemand iets te leren. Gebonden aan de tijdperken van Tene en Halstatt, meer bepaald in het ijzertijdperk waar hun verschijning en hun expantie over geheel Europa plaats vond, schenen zij ook gedeeltelijk de erfenis van de wonderbare kunstenaars uit het bronstijdperk bewaard te hebben. « Deze lange periode van wereldvrede » aldus de engelse archeoloog Geoffrey Bibby, « van uitgebreide en bloeiende handel, van quasi volmaaktheid op het gebied van kunst en techniek, was een der eerste « hoogtepunten » van de menselijke vooruitgang.

Het Gallië dat, in de laatste eeuwen vóór onze tijdrekening, met de Britse eilanden het voornaamste centrum vormde van de Keltische wereld, komt ons dus al niet meer onder het zelfde aanschijn voor. Hier verlenen we gehoor aan andere stemmen en ontwaren

een bloeiende, bevolkte streek, met handige en werklustige bewoners. Zegden bepaalde latijnse schrijvers niet, waar ze het hadden over Gallië kort na de Romeinse overwinning, dat het rijker en dichter bevolkt was dan Italië? Men mag aannemen dat deze activiteiten, deze grote bevolkingsdichtheid niet op één dag ontstonden maar dat er verschillende eeuwen over gingen en dat ze reeds bestonden ten tijde van de « grote eeuwen » van de keltische macht. Een modern geschiedschrijver raamde de bevolking van onafhankelijk Gallië op 20 miljoen zielen en hij beweerde hierbij dat het « gallische landschap » niet zo veel verschilde met het huidige « franse landschap ».

De laatste jaren heeft de archeologie ons essentiële sporen over de keltische wereld aan de hand gedaan. Men is geneigd te dromen van een echte wedersamenstelling dezer gepassioneerde beschaving, ze terug opgericht en herlevend te zien.

(Vervolgt)

VAN ROMAN NAAR WERKELIJKHEID

In Voltaire's roman *Candide* staat volgende passus te lezen: « Ik ben Theodoor, werd tot koning van Corsika uitgeroepen, men sprak me toe met UWE MAJESTEIT en vandaag zegt men nog nauwelijks mijnheer tegen mij. Ik liet munten slaan en ik bezit geen rooie duit meer. Ik had twee staatsecretarissen en nu beschik ik amper over een knecht. Eens zat ik op een troon, maar ik verbleef ook gedurende lange tijd in een gevangenis te Londen waar ik op stro sliep ».

Ge zult me zeggen dat dit een romanpraatje is, maar niets is minder waar. Dit personage heeft in werkelijkheid bestaan: de waarachtige baron Theodoor Antoon werd op een zekere dag « koning als alle andere » beurtelings aanbeden en nadien door zijn onderdanen gehoond.

Hij werd te Metz geboren in het jaar 1690. Op 17 jarige ouderdom was hij luitenant in het regiment van graaf de La Marck; maar mooi-prater, eerezuchtig en aantrekkelijk zijnde, trok het avontuur hem aan.

Als officier vertrok hij naar Zweden, had meerdere oponthouden in Spanje, te Londen en Parijs — waar de Missisipi-aandelen zijn magere inkomsten opslochten — tenslotte speelde en speculeerde hij en stak zich in schulden.

Intussentijd had hij in Spanje, naar men zegt, een lelijke en twist-zieke vrouw gehuwd die hem een dochter schonk. Maar hij verliet dit ongewenste gezelschap, nam haar juwelen mede en tegelijkertijd vond hij het geraadzaam de fondsen, die hem toevertrouwd waren

THEODOOR I KONING VAN CORSIKA

(Bib. Nat. Est) (Cl. Rigal)

om enkele benden uit de weg te ruimen, eveneens in zijn reiskoffer te bergen.

Zo gebeurde het, toen hij zich in 1734 te Florentië bevond en voortdurend op zoek was naar redmiddelen, dat hij toenadering zocht tot korsikaanse emigranten in ballingschap.

Van hen verkreeg hij meer inzicht in het gevecht waarin hun klein land gewikkeld was tegen de republiek van Genua en hij luisterde gretig naar hun uitgesproken wil om een macht te vinden die hen behulpzaam kon zijn om het vreemde juk af te schudden.

Hij begreep dadelijk welk enorm voordeel uit deze situatie te halen was. Zonder veel omhaal verklaarde hij hen dat deze ontmoeting door de voorzienigheid beschikt was: dank zij hem konden zij slechts op een betere tussenkomst hopen.

Hij was ongedwongen, welsprekend en overtuigend en pronkte overvloedig met zijn hoge relaties die hij beweerde te bezitten aan de verschillende europese hoven. Dank zij deze en in ruil voor de koninklijke macht waarop hij aanspraak maakte voor zijn goede

diensten, zou hij aan zijn toekomstige onderdanen steun en kredieten doen worden die hen moeten toelaten de definitieve bevrijding van het eiland te verwezenlijken.

De emigranten, diep onder de indruk van zijn deftig voorkomen en de vastberadenheid van zijn voornemen, achtten hem in staat in zijn opzet te gelukken en bezorgden hem aanbevelingsbrieven voor de leiders van de opstandige beweging.

Deze voerden ten zijnen gunste een campagne in de verschillende korsikaanse steden. Zij riepen een algemene vergadering bijeen waarop de noodzakelijkheid erkend werd dat het land in staat moest gebracht worden om zelve zijn verdediging op te nemen en dat alleen de koninklijke waardigheid, toevertrouwd aan een voornaam en machtig personage zoals Theodoor, hiertoe het aangewezen middel zou kunnen zijn.

Door de wisselende kansen in de gevechten op het eiland raakte op zekere dag een commissaris van de republiek in gevangenschap nabij San-Pellegrino ; hem werd het leven gespaard in ruil tegen de belofte van een vredesverdrag.

Maar de senaat van Genua, zoals steeds trouweloos in zijn politiek, onttrok zich aan deze belofte en antwoordde met een strenge blokkade der kusten, met de bedoeling de bevolking uit te hongeren.

Zo was de toestand op het ogenblik dat Theodoor, als koning aangesteld, Europa begon te doorkruisen en de mogendheden om tussenkomst ging verzoeken.

Deze volgden met passie de gebeurtenissen waarvan het eiland het schouwtoneel was en de nederlaag van Genua werd in het vooruitzicht gesteld. Ongelukkiglijk wensten ze buiten het konflikt te blijven en tevergeefs sloofde Theodoor zich af om ze voor zijn zaak te interesseren.

Ongetwijfeld kon deze nieuwbakken koning zijn waar personage zo maar niet doen vergeten en niemand was er om bekommerd met hem op sleeptouw te gaan.

Maar Theodoor verloor zo gezwind zijn illusies niet. Zijn weg verder zettend, belandde hij in Tunis waar hij er gelukte door te dringen in de huiselijke kring van de Bey. Hij leidde deze zodanig om de tuin dat zijn succes zijn verwachtingen overtrof.

Hij gelukte erin een schip te bevrachten, varende onder engelse vlag. Hij liet het vol stouwen met krijgs- en mondvoorraad alsmede allerhande uitrustingen.

Met volle zeilen voer hij uit en op 12 april 1736 meerde hij in de haven van Aleria. Voor de eerste maal verscheen hij voor zijn onderdanen, in een bespottelijke kleding die hij geeigene vond om tot hun verbeelding te spreken : een degen in de zijde en een scepter in de hand. Plechtig schreed hij voorwaarts, gekleed in vuurrood laken, het hoofd bedekt met een pruik en getooid met een hoed met brede randen.

Wegens het grote gebrek op allerlei gebied waaraan het eiland leed werd Theodoor, die dan toch graan en wapens aan wal bracht, hartsochtelijk verwelkomd. Ofschoon zijn uniform enigszins uit de toon viel, speelden de beminnelijkheid zijner manieren en de ongedwongenheid van zijn taal toch in zijn voordeel.

Men voerde hem triomfantelijk naar het kasteel van Cervione, intussen tot koninklijk paleis ingericht, waar hij zich met zijn kleine hofhouding installeerde. Op 15 april werd hij officieel tot koning van Corsika uitgeroepen onder de naam van Theodoor I.

Deze machtsovername liet de Genuezen niet onberoerd. Zij vreesden dat hij een agent van een of andere vreemde mogendheid was en derhalve verspreidden ze vlugschriften waarin een losprijs op zijn hoofd aangekondigd werd.

Gesteund door gevoelens van trouw en gehechtheid, hem door zijn onderdanen betoond, trachtte Theodoor zijn positie te consolideren.

Hij liet zich kronen in de kerk der minderbroeders van Tavagne en zwoer plechtig de grondwet, die de vertegenwoordigers van het eiland zojuist gestemd hadden, na te leven.

Enkele wijze maatregelen maakten hem populair : hij reorganiseerde het leger, verbeterde het belastingsstelsel, deelde adellijke titels uit en stichtte de ridderorde « Délivrance » (bevrijding) waardoor de nationale eigenliefde gevestigd werd.

En, wat voor ons van belang is, hij liet eveneens munten slaan.

Van hem kennen we volgende koperen stukken :

2½ Soldi 1736

beeldenaar : T. R. (Theodorus Rex), kroon rustend op twee palmen.
keerzijde : In het midden SOL - DVE M. (Soldi due e mezzo)

PRO BONO PVBLICO. RE. C.

5 Soldi 1736

Zelfde stuk, behalve op de keerzijde :

SOLDI - CINQV

Deze uiterst zeldzame stukken zijn zeer slecht geslagen en men treft ze steeds in een zeer erbarmelijke staat van bewaring aan. De Genuezen dreven de spot met deze beide munten die, volgens hun faciale waarde in biljoen zouden moeten geslagen zijn geworden, doordat ze de initialen T. R. uitlegden als Tutti Rame (alles in koper).

Er bestaat eveneens een zeer zeldzaam stuk in zilver, van een halve écu, waarvan hierna de afbeelding :

1/2 Scudo 1736

beeldenaar : afgesleten hoofd (Theodoor met de wapens van Corsika) met een grote kroon erboven.

THEODORVS*REX*CORSICE

keerzijde : De heilige Maagd, tussen het jaartal

MONSTRA*TE*ESSE*MATREM*S*P*

STUK VAN 1/2 SCUDO OP NAAM VAN THEODOOR

Hij dreef de stoutmoedigheid zover zijn troonsbestijging aan de senaat van Genua mede te delen.

Maar de voortdurende vijandelijkheden op het arme en afgezonderde eiland deed de munitie- en voedselvoorraden wegsmelten als sneeuw voor de zon.

Welaan, ofschoon Theodoor vastberaden een veel aanzienlijker steun beloofd had dan datgene hij zelf had meegebracht, vervlogen de dagen en de pakhuizen geraakten ledig.

Door de ernst van het gevaar ontstond er vertwijfeling in de geoederen.

Het gemopper dat doordrong tot zijn troon werd steeds erger. Hij moest zijn volk, dat niet meer met mooie woorden te paaien was maar wezenlijke waarborgen eiste, geruststellen.

Na haastig een regentschapsraad te hebben aangesteld, scheepte hij in op 11 november 1736, als priester vermomd en voorwendend dat hij persoonlijk de bankiers en leveranciers tot spoed ging aanzetten, maar hij voelde reeds een onheilswind opsteken.

De gebeurtenissen waren hem echter te vlug af: De genuese republiek, door de gevechten uitgeput geraakt, vroeg bijstand aan Frankrijk en ondertekende in juli 1737, een verdrag met dit land.

Een leger, onder bevel van graaf de Boissieux, ontscheepte op het eiland. Maar op 13 december leed dit leger een eerste nederlaag te Borgo, wat het zenden van belangrijke versterkingen noodzakelijk maakte.

Intussen onderhandelde graaf de Boissieux met de opstandelingen en spoorde hen aan de wapens neer te leggen. Met alle middelen spande hij zich in om Theodoor in een slecht daglicht te stellen bij zijn aanhangers en van lieverlee verloochenden de meeste onder hen hun koning, die van nu af nog slechts een avonturier scheen te zijn.

Tussendoor, tijdens zijn zwerftochten, gelukte het Theodoor enigerlei hulp naar Corsika te zenden. Hij verstoutte zich zelfs enkele malen voor korte tijd het eiland te bezoeken. Maar tijdens zijn laatste verblijf gaf hij er zich rekenschap van, wegens het onthaal dat hem te beurt viel, dat zijn rijk uit was.

Ten overstaan van de onverschilligheid der enen en de vijandigheid der anderen, nam hij het voor de hand liggende besluit: zo snel mogelijk het eiland verlaten om er nooit meer terug te keren!

Zulke epiloog verraste zijn tijdgenoten niet.

Met betrekking hierop, ziehier wat vanaf 1736 de markies d'Argens, een schrijver van een zekere bekendheid, in een tot opdracht dienende brief voorzag, als inleiding van zijn roman « *De samenhang van de liefde en van de fortuin* ». De koude ironie van de schrijver oefent zich uit ten nadele van « Hare Majesteit Mevrouw Theodoor de Newhof, postulerende koningin van Corsika ».

Door er op te wijzen dat ze voorsnog te Parijs verbleef waar ze tot de bedelstaf werd gebracht, wenst hij dat het bestijgen van de troon door zijn doorluchtige echtgenote, hem het middel verschaffen zou om, na lange tijd te hebben gevast, met meer smaak zou kunnen eten. Hij twijfelt er nochtans aan of er in Europa nog lieden te vinden zijn die aan de onwankelbaarheid van zijn staat geloof hechten. Hij verzekert hen nochtans dat de koning zich aardig zal weten te redden uit de grootste moeilijkheden. Bij bepaalde gelegenheden herstelt de vlucht soms zeer benarde toestanden. Zij zal de koning van Corsika te pas komen zo hij de « val van Phaëton » wil vermijden. Hij denkt echter erin te zullen gelukken heel wat spaanse pistolen in veiligheid te kunnen brengen, voor minder voerspoedige dagen.

Wat die pistolen betreft, hij zal er helaas, en dit met reden, geen kunnen meenemen.

Zijn vlucht voert hem naar Londen, waar hij zonder praal ontvangen wordt door een bende schuldeisers die erop uit zijn hun geleend geld terug te vorderen. Maar zijn buidel was leeg, waardoor ze hem zonder meer in de gevangenis deden opsluiten, waar hij vijf lange jaren vertoeven zou.

Er was alleen een zekere Horace Walpole, die later de ouder wordende Mme du Deffand wist te vertederen, die voor hem enigerlei medelijden opbracht.

Welk een vreemd lot was hem beschoren!

Tot koning gekroond van een land, op een kritisch tijdstip van zijn geschiedenis, door listige handelswijzen en door handig weten om te gaan met de mensen, onderschatte hij nochtans de eisen die gesteld werden om een ruw maar fier volk te leiden en om meer behagen te kunnen scheppen in de ijdele praal van zijn koningschap.

Dit fundamentele onbegrip over zijn te vervullen taak ontmoedigde al diegenen die hem vroeger hadden toegejuicht en het bespoedigde zijn verval.

Zo werd hij tenslotte de nutteloze koning van één zomer, waarvan de herinnering op Corsika langzamerhand het karakter van een legende aannam.

Vertaling: LUDO VAN LAEKEN

**KLEIN REPERTORIUM VAN DE
HEDENDAAGSE NUMISMATIEK**

FINLAND (vervolg)

25 PENNIA

Type in cupro-nikkel

1921	20.096.000	5	10	1934	1.264.000	10	20
1925	1.248.000	15	30	1935	2.192.000	5	10
1926	2.816.000	15	30	1936	2.296.000	5	10
1927	1.120.000	15	30	1937	4.016.000	5	10
1928	2.920.000	10	20	1938	4.496.000	5	10
1929	200.000	30	60	1939	2.712.000	5	10
1930	1.904.000	15	30	1940	4.840.000	5	10

Type in brons

1940	72.000	25	50	1942	6.464.000	5	10
1941	5.976.000	5	10	1943	4.912.000	5	10

Type in ijzer

1943	2.696.000	5	10
1944	5.480.000	5	10
1945	6.808.000	5	10

50 PENNIA

Type in cupro-nikkel

1921	10.072.000	5	15	1936	1.516.000	5	15
1923	6.000.000	5	15	1937	2.348.000	5	15
1929	984.000	10	30	1938	2.328.000	5	15
1934	612.000	15	45	1939	1.276.000	5	15
1935	612.000	15	45	1940	3.152.000	5	15

Type in koper

1940		25	75	1942	5.900.000	5	15
1941	3.856.000	5	15	1943	3.140.000	5	15

Type in ijzer

1943	1.580.000	10	30	1946	2.632.000	10	30
1944	7.600.000	5	15	1947	1.748.000	15	45
1945	4.696.000	5	15	1948	1.112.000	65	200

1 MARKKA

Type in cupro-nikkel (24 mm)

1921	10.048.000	15	45	1923	1.776.000	80	250
1922	10.000.000	15	45	1924	3.266.000	50	150

(Type en cupro-nikkel (21 mm))

1928	3.000.000	5	15	1936	562.000	20	60
1929	3.862.000	5	15	1937	4.926.000	5	15
1930	10.284.000	5	15	1938	4.410.000	5	15
1931	2.828.000	5	15	1939	3.066.000	5	15
1932	4.138.000	5	15	1940	3.372.000	5	15
1933	4.032.000	5	15				

Type in koper

1940	84.000	20	60	1949	weinig	5.000	20.000
1941	8.966.000	5	15	1950	654.000	10	30
1942	11.200.000	5	15	1951	1.378.000	7	20
1943	7.460.000	5	15				

Type in ijzer

1943	7.460.000	5	15	1948	20.504.000	5	10
1944	12.826.000	5	15	1949	17.357.000	5	15
1945	21.946.000	5	15	1950	14.000.000	5	15
1946	2.632.000	7	20	1951	20.000.000	5	15
1947	1.748.000	7	20	1952	5.410.000	7	20

Nieuw type in ijzer

1952	22 048.000	5	15	1953	28.000.000	5	15
------	------------	---	----	------	------------	---	----

Idem in ijzer vernikkeld

1953	568.000	20	60	1958	19.940.000	5	10
1954	36.400.000	5	10	1959	23.920.000	5	10
1955	9.894.000	5	10	1960	22.016.000	5	10
1956	35.596.000	5	10	1961	32.220.000	5	10
1957	29.108.000	5	10	1962	29.040.000	5	10

EEN MERKWAARDIGE DUCATON VAN KAREL II

Wie vertrouwd is met de geschiedenis en het verzamelen van de Brabantse munten te Antwerpen geslagen, weet dat Karel II te Madrid werd geboren op 6 november 1661 en dat voor de muntplaats Antwerpen Dukatons werden geslagen van 1665 tot 1679.

Het valt dan ook onmiddellijk op wanneer men een dergelijke munt ziet welke een ander jaartal draagt. Zo kreeg ik een dukaton te zien met het jaartal 1661, welke overigens totaal gelijk is aan het type beschreven volgens « de Witte » onder nummer 1052 en bij H. Enno Van Gelder & M. Hoc voorkomt onder nummer 348-1 type a.

Wanneer de muntslag pas in 1665 aanvangt is het vrij onmogelijk dat deze munt het jaar 1661 zou dragen, daarom vragen wij ons af: Welke vergissing kan hier nu gebeurd zijn? Ofwel heeft de graveur zich vergist met het geboortejaar van Karel II ofwel wilde hij 1671 in de stempel snijden en sneed hij een zes in plaats van een zeven.

Of deze vergissing nu vrijvuldig voorkomt is mij niet bekend, mag ik dan langs deze weg vragen of er ook soms een dergelijke munt in Uw verzameling voorkomt?

M. NUIJTENS

BERICHTEN

Het Europees Genootschap overweegt de publikatie van een nieuw katalogus betreffende haar bibliotheek.

Elk jaar wordt een krediet uitgetrokken voor de aankoop van nieuwe werken, met het doel de leden in staat te stellen op een voordelige manier hun kennis te verrijken.

Maak er gebruik van!!

* * *

Voor recente berichtgeving dienen de belanghebbenden hun teksten twee maanden voor de door hen vastgestelde publikatie in te zenden.

* * *

De leden, in het bezit van hun lidkaart, zijn steeds toegelaten op de bijeenkomsten van al de afdelingen.

Voor de adressen, zie bulletin nr. 4-1970.

693. DIX CENTIMOS 1873. **Bronze.**

D/ Armes couronnées

REPUBLICA DE LOS VALLS DE ANDORRA *

R/ Valeur dans un cercle

CIEN PIEZAS EN KILO * 1873 *

Tranche lisse.

Pièce fabriquée en 250 exemplaires par Würden sur les presses de Menning Frère à Bruxelles.

694. Idem **en nickel.**

695. CINQ CENTIMOS 1873.

Sauf valeur comme la pièce n° 693.

Ces deux dernières pièces sont de fabrication plus récentes et d'origine indéterminée.

Andorre termine le présent essai de répertoire des monnaies de fantaisies ou apocryphes. Nous serions heureux de recevoir de la part de nos lecteurs le maximum de renseignements afin de publier d'ici quelques temps un supplément.

Voici une liste de pays pour lesquels nous avons des renseignements incomplets et qui n'ont pas entièrement ou pas du tout figurés dans le présent ouvrage.

NIGER, COTE D'IVOIRE, BURUNDI, RWANDA, CONGO, PAYS-BAS, HONDURAS, MALI, FRANCE, ANDORRA, ITALIE, AFRIQUE DU SUD, BELGIQUE, ESPAGNE, Etc... etc...

Jean René DE MEY